

Kutatóink külföldön

Dr. Leél-Össy Szabolcs

MAGYAR KUTATÓK BARLANGFELTÁRÁSAI KÜLFÖLDÖN

Bevezetés

A XX. század legelején megkezdődött magyarországi barlangfeltárások kiterjedtek a történelmi Magyarország ma már külföldnek számító részeire is. Sajnos, az I. világháború után az itt végzett feltárások már tényleg külföldi munkának számítottak

Ezekről a korai külföldi munkákról kevés adatunk van. A II. világháború után az utazási korlátok miatt gyakorlatilag lehetetlen volt a külföldi barlangfeltárás. Alig 4 évtizede, hogy ilyen tevékenységre egyáltalán lehetőség nyílt. Először természetesen a közeli, az I. világháborúig Magyarországhoz tartozó területeken dolgoztak kutatóink, majd egyre messzebb és messzebb jutottak el. Egyre többen vettek részt külföldi kutatásokban is, sőt, néha a helyiektől függetlenül végeztek igen eredményes barlangfeltárást. A kutatóutak túlnyomó része (különösen napjainkban) saját szervezésű, arról csak akkor van tudomása a Társulatnak, ha arról jelentést adnak le, beszámolnak.

A levelezési listák adta lehetőséget kihasználva is kértem adatokat ezekről a kutatásokról. Sajnos, kevesen éltek ennek lehetőségével, így valószínű, hogy az alábbi lista messze nem teljes. További kiegészítéseket, információkat szívesen fogad a Szerző.

A kezdetek

Strömpl Gábor geológus, térképész már 1910-ben feldolgozta, ill. nyilvántartásba vette az Abauj-gömöri-karsztvidék barlangjait, majd 1911-ben ugyanezt elvégezte a Székelyföldön, a Vargyas-szurdok barlangjaival is. Strömpl működése idején ezek a területek még Magyarországhoz tartoztak.

Kormos Tivadar, a neves geológus és paleontológus a 20-as, 30-as években tanulmányozta a *Pálffy-* és a *Jászói-barlangot* a Felvidéken, valamint Erdélyben az *Igric-barlangot*, a *Révi-szoros* és a *Hideg-Szamos barlangjait*.

Hillebrand Jenő régész, antropológus a 30-as években szintén kutatott a detrekői *Pálffy-barlangban* (Kis-Kárpátok).

Gaál István geológus, paleontológus, barlangkutató a 30-as, 40-es években folytatott kutatásokat **erdélyi barlangokban** és a *Szilicei-jégbarlangban*.

A két világháború között *Kessler Hubert* is dolgozott *Erdélyben*, és kutatott eredményesen pl. a *Homoródmási*-(ma Orbán Balázs)-*barlangban*, a révi *Zichy-barlangban*, a *Csarnóházi-barlangban* (itt a nagy áttörést a víz alatti részek feltárásával a Mozsáry-testvérek, Irsay Sándor, Ember Sándor, Nagy János és társaik érték el 1973–74-ben, több km-es rendszert feltárva). Az 1940-es évek elején *Kessler Hubert* a BETE csoporttal a **Felvidéken** is kutatott, elsősorban a **Pelsőci-fennsík** zombolyaiban, pl. a *Csengőzombolyban*, *Bertalan Károly* és társai a **Szilicei-fennsík barlangjaiban** tártak fel új részeket. A trianoni

határok ideiglenes revíziója (a Bécsi döntések következményeként) a II. világháború alatt elősegítette ezeket a munkákat – bár akkor meg a barlangkutatásban is „hadrafoghatók” jelentős része katonaként szolgált...

A külföldi kutatások „felfutása”

A II. világháború után két évtizedig gyakorlatilag nem lehetett külföldre utazni. Ez is hozzájárult az ötvenes évek hazai barlangfeltáró aranykorának eredményességéhez... Később, a rendszerváltás utáni utazási könnyítések, az anyagi helyzet viszonylagos javulása lehetővé tette a távolabbi utazásokat is. Társulatunk tagjai azonban nemcsak emlékezetes túrákat tettek Horvátország, a hajdani Szovjetunió, Ausztria, Csehország, Németország, Olaszország, Franciaország, Spanyolország, Egyesült Királyság, Norvégia, Svédország, vagy a távolabbi tájakon Kína, Japán, Libanon, Líbia, Malájzia, Brazília, Mexico és az USA (stb.) barlangjaiban, hanem számos helyszínen aktív barlangfeltáró, kutató munkát végeztek. (A túrázók közül 2009-ben két csoport [Kucsera Márton, Németh Zsolt, Sass Lajos, Zih József, majd Kunisch Péter, Nyerges Attila, Pataki Dénes] – és azóta is újabbak szerveződnek ide – is lejutott pl. a világ legmélyebb barlangja, az abháziai Kruber–Voronja száraz végpontjára, 2000 méternél is mélyebbre!)

A külföldi kutatások a hetvenes években újultak fel – elsősorban a szomszédos országokban. 1973-tól kezdve *Adamkó Péter*, *Bartha László*, *Borzák Péter*, *Börcsök Péter*, *Károly Gábor*, *Sohár István*, *Pesti János*, *Dániel Mária*, *Prokop István*, *Szabó László* és még többen számos helyszínen vettek részt eredményes barlangfeltárásokban **Erdélyben a Király-erdőben és a Jád-völgyében** (*Virfurus-barlang*, *Balog Ernő-barlang*, *Csontos-zsomboly*, a 200 m mély *Pobráz-zsomboly*), általában Bagaméri Béla kutatásvezetésével.

A külföldi kutatások súlypontja azonban továbbra is a közeli országokban, elsősorban Romániában (és persze, főleg Erdélyben) maradt.

A **Biharban**, a Pádisi-fennsík on óriási méretű bejárattal jellemezhető barlangok váltak ismertté a XIX sz. második felében, elsősorban *Czárán Gyula* munkásságának köszönhetően. Czárán révi-barlangi feltárásában *Jordán Károly* is részt vett. A rejtve maradt nagy barlangok felkutatása a környéken a múlt század nyolcvanas éveinek közepén kapott nagy lendületet, amikor is vízfestéssel mutatták ki a több tíz km hosszú, 500–600 m-es szintkülönbséget áthidaló járatokat. A feltárások a Nagyvárad *„Z”* Barlangkutató Csoport, ill. *Damm Paul Erik* vezetésével folytak. A munkába több mint másfél évtizede kapcsolódtak bele magyarországi barlangászok is, *Zih József* és *Perényi Katalin* szervezésében. Évről-évre sok magyarországi kutató dolgozik a *V5-ös barlang* kutatásán, amely sok kisebb-nagyobb felfedezés révén ma már 20 km-nél is hosszabb ismert járatrendszerrel rendelkezik, és mélysége eléri a 653 métert – így ez Románia legmélyebb barlangrendszere. Az 1986-ban megtalált bejárat mögött 1992-ben még csak 273 m mélyen tartottak. Az azóta történt felfedezésekre mi lehetünk büszkék... Eddig egyedül *Zih József* és *Perényi Katalin* kapott külföldi feltárásaiért Vass Imre-érmeket.

Az elmúlt 1–2 évtizedben számos magyarországi barlangász vett részt a Kolozsvári Amatőr Barlangász Klub és a Nagyvárad *Z* csoport kutatásaiban, és értek el nagy eredményeket egyrészt új barlangok feltárása, másrészt már meglévő barlangokban találtak jelentős új járatszakaszokat (az említetteken kívül a *Szeles lyukban*, a *Valea Rea*-ban stb.)

A **Király-erdőben** kutatott az elmúlt évtizedben *Polacsek Zsolt* és *Szittner Zsuzsanna*. Eredményes kutatási tevékenységük révén a nyúl farknyi forrásbarlang, a Király-barlang ma már 5,5 km-es és 118 m magasra lehet benne feljutni a bejáratához képest. (Mint a nagyvárad *Z* Barlangkutató Csoport tagjai, ők voltak a nevesített kutatásvezetők is). Az aktív patakos barlang rendkívül gazdag nagyméretű cseppkövekben, és igen tágas: általában több tíz m magas és 5–10 m széles járatokban. Legnagyobb terme 40 m széles és 250 m hosszú. A további kutatásokhoz is nagy reményeket fűznek. *Polacsek Zsolt* mindenestre folytatja a kutatásokat. Szintén a környéken, az ezredforduló után ők tárták fel a *Páfrányos-barlangot*, amely ma már közel 2 km hosszú és több mint 100 m mély, benne egy igen látványos, bővizű, 16 m magasról lezúdu-

ló vízeséssel. Ugyanők kutatták Montenegróban (az MKBT-tábortól függetlenül) a Sági Péterrel közösen talált *Titó-barlangot*, amely ma már eléri az 1 km-es hosszt és a 200 méteres mélységet, és szintén nagy reményekkel kecsegtet a további feltárások tekintetében – bár ők itt a munkát felfüggesztették.

A **Sebes-hegységben** található, csodálatos szépségű és érdekességű *Sura Mare (Nagy-csűr)* barlangban történt 1983-ban jelentős felfedezés. A *Honvéd Auróra Barlangkutató Szakosztály* tagjai négynapos, három éjszakai bivakos expedíció keretében, szisztematikus bejárást követően, egy alkalmas hely kiválasztásával és kimászásával, sikeresen megkerülték a román barlangász-búvárok által régóta ostromlott végszifont. Ezzel bejutottak a barlangnak az előzőeknél nem kevésbé szép, változatlanul aktív patakos folytatásába. A felfedezett nagy járatszelvényű szakasz mintegy 1200 m hosszú, benne egy száz métert meghaladóan elnyúló teremmel. A barlangrészt akkor egy függőleges, nem túl tágas hasadékból lefolyó vízesés zárta a számunkra. A bejutó csapathoz (*Bacsu Dénes, Bognár Ferenc, Taródi Péter*), csatlakozott két bukaresti barlangász is. A már említett nagy termet a közös első bejárás emlékére Barátság-teremnek nevezték el. Ugyanezen expedíció alkalmával, a szakosztály másik csapata (*Bognár Tibor, Boros László, Mogyorósi József*) a már ismert részek feletti hasadékok kimászásával 200–300 méter összhosszúságú felső járatot tárt fel. Sikerük annak volt köszönhető, hogy a régi rész vízes, nehezen és célszerűen neopren ruhában járható szakaszai mögött bivakoltak, így frissen és kipihenten láthattunk a kutatásnak. A román barlangászok korábban nem bivakoltak a barlangban, így mire a végszifonhoz értek, mindig annyira kihültek és elfáradtak, hogy érdemi kutatásra már nem futotta az erőből.

Későbbi expedícióik során a barlang végpontját képező hasadékat kb. 70 m magasságig sikerült kimászni, de a tetején található omladékból előkúszó gyökerek egyértelműen jelezték a közeli víznyelőt. Így a patakos főág egészen a nyelőszakaszig feltárult. A *Sura Mare* barlang jelenleg nyilvántartott hossza 9000 méter.

Az *Aurora* SE barlangkutatói a 80-as évek elején *Simsa Péter* vezérletével a **Mehádiai karsztvidéken** az *Izverna-barlang* járatait kutatták. A csapat búvárai 1983-ban kapcsolódtak be a kutatásba, melynek eredményeképpen 1987-ben *Serban Sarbu* és *Mogyorósi Gábor* 365 m-re jutott a 7,6 °C-os Fekete-szifon kristálytisza vízű tágas járataiban. Néhány éves szünet után 1998-tól Mogyorósi Gábor vette át a kutatás irányítását. 2000. december 19-én Mihai Baciú és Mogyorósi Gábor átúszta a 480 m hosszú, hírhedt Fekete-szifont. 2003-ban *Sári Attila* és Mogyorósi Gábor átásta magát a következő nagyobb erőpróbát jelentő 140 m hosszú Kavicsos-szifon szűkületén. Az ez után következő 3 km-es impozáns patakos járatban több omlás és szifon okozott nagyobb nehézséget. A barlang jelenleg 4 km hosszú. A további kutatásokat Storozynski Szabolcs és Bodony Szilárd segíti.

Kutatóink külföldi kutatásai természetesen nem korlátozódnak Romániára.

A Társulat tagjai 2003. óta minden évben szerveznek *Kiss Attila* és *Takácsné Bolner Katalin* irányításával rendszeres nyári expedíciókat **Montenegróba**, a Kotori-öböl felett elhelyezkedő, és szpeleológiai szempontból kiváló természeti adottságokkal rendelkező **Lovcen Nemzeti Parkba**, elsősorban a **Njegusi-polje** térségének kutatására; ebben térségben az akkori Kis-Jugoszlávia leghosszabb (≥ 1 km) és legmélyebb (≥ 100 m) barlangjainak 1997-ben összeállított listája még csak egyetlen objektumot, a *Duboki do-t* (-350 m) tartotta számon. A kutatások expedíciós jelleggel, önállóan, helyi erők bevonása nélkül, de a nemzeti park tudtával, engedélyével és támogatásával történnek. (A nemzeti park adott ingyenes táborhelyet, és 2009-ben is a park igazgatója feleségével személyesen meglátogatta táborunkat). Ma már a Lovcen és a Stirovnik közti nyeregben elhelyezkedő táborban a résztvevők létszáma a százat közelíti...

A hét éve folyó szisztematikus kutatások keretében eddig 97 barlangot jártak be kutatóink, amelyek közül immár 4 haladja meg dokumentáltan az 1 km-es hosszúságot, a legalább -100 m mélységű barlangok száma pedig 7-re emelkedett.

A *Duboki do* Ny-i zónájában, egy nyitva talált időszakos szifon mögött mintegy 400 m-es, az 1916 óta ismert, s elsőként 2003 őszén, egy belgrádi bűvár által átúszott végponti szifon mögött pedig – a ma-

gyar bűvár-barlangkutatás történetében az első szifonon túli bivakkal – 500 méternyi továbbjutás történt. Mindezekkel a barlang feltárt hossza 2,5 km-re, mélysége pedig -506 m-re növekedett, amellyel jelenleg Montenegró negyedik legmélyebb barlangja. A *Njegos-barlangban* – ahol a rendelkezésre álló szűkös információk szerint elsőként egy angol csoport végzett 1988-ban bejárást – egy 2004-ben leküzdött omladék kiterjedt járatrendszer bejáratának bizonyult. Ezt eddig kb. 3,6 km hosszúságban és -383 m mélyséig sikerült felderíteni, s így a barlang 4,5 km-re növekedett összhosszával Montenegró második leghosszabb rendszerévé lépett elő. A poljét délről övező karsztfennsík, 1320 m tszf magasságban nyíló, és a koromjelzések tanúsága szerint -136 m-ig már ismert *Jeges-barlangban* 2006-ban történt jelentős továbbjutás, ahol egy oldalág légréses szifonja mögött -224 m-es mélységet sikerült elérni, és közel 1 km-t térképeztek fel.

A kizárólag magyar feltárású jelentős barlangok közül az Erakovici település közvetlen közelében, szűk bejáratú nyíló *Dögös-barlang* felfedezése (1,1 km/-100 m) még a 2003. évi, első expedíció érdeme. A poljétől északra elterülő, és szakadéktöbrök százaival tagolt karsztfennsík első nagy barlangja – amely felfedezőitől a *Nyúl-lika* elnevezést kapta – 2005-ben vált ismertté, s a feltárások jelenlegi állása szerint hossza eléri a 1,5 km-t, mélysége pedig a -350 m-t. A 2009. évi expedíció további kettővel bővítette a mély barlangok sorát: a Tatinac csúcserődjében, kb. 1200 m tszf-en nyíló *10 mp-es barlangban* -100 m-es, a kiemelt karsztos térség meredek DNY-i letöréssperemén, hasonló magasságban talált, 370 m hosszú *Panoráma-barlangban* pedig -135 m-es mélységbe sikerült lejutni

Az eddigi hét expedíció eredményeit számokban összefoglalva, a magyar barlangkutatók által a Njegusi-polje térségében elsőként bejárt barlangok, barlangszakaszok együttes hossza megközelíti a 12 km-t. 17 barlangban, összesen közel 11 000 m hosszúságban történt poligonmérésen alapuló térképezés, 10 jelentősebb barlangról részletes digitális fotodokumentáció, 31 kisebb barlangról pedig térképvázlat készült. Az eddigi feltárások beigazolták a térség jelentős kutatási potenciálját, s a kérdőjeles végpontok, még felderítetlen barlangbejáratok is

Az SZKBE (Szeged), a Pronatura (Pécs) és a GBTE (Tatabánya) barlangászai Immár 3 éve részt vesznek a zágrábi DDISKF barlangász egyesület által szervezett **horvátországi** kutató expedíciókon. A horvát egyesület barlangi bűvárkodással és filmezéssel-fotózással foglalkozik, továbbá barlangbiológiai kutatásokban is részt vesz. Az expedíciók programja is ezeket a tevékenységi köröket tükrözi.

A 2008-as „Zrmanjin Buk” nemzetközi barlangi bűvár expedíción (a Zrmanja folyó partján volt a tábor, Obrovac várostól nem messze), az SZKBE barlangászainak segítségével, az olasz Luigi Casati 154 méter mélybe merült a Kupa folyó forrásában, továbbá 106 méter mélységbe a Krnjeza folyó forrásában. A Majerovo vrilo barlangban pedig 600 méter új járatot fedeztek fel.

A 2009-es „Rokina Bezdana” nemzetközi barlangi bűvár expedíción (a Mala Kapela hegységben, Brinje várostól nem messze), az SZKBE és a Pronatura barlangászai több kisebb zombolyt fedeztek és térképeztek fel, továbbá aktívan részt vettek a Rokina Bezdana zombolyban végzett merülések lebonyolításában és a faunisztikai vizsgálatokban.

A 2010-es „Panjkov Ponor” nemzetközi barlangi bűvár expedíción (Rakovica tartományban, Nova Krslja falu környékén) a Pronatura és a GBTE barlangászai segítségével összekötötték a Sustav Ponorac-Suvaja barlangokat és a Panjkov Ponorban további 1400 méter járatot térképeztek fel a már meglévő 11,5 km-hez. A 4 napig bivakoló barlangászok számos gyönyörű felvételt készítettek az új részről, cseppkőlefolyásokkal, érintetlen tetarata medencékkel, pizolitokkal. Sajnos idő hiányában csak a fő járatot sikerült feltérképezniük, így mind az oldalág, mind a végponti 40 méter magas teremből induló 4 járat még további kutatásra vár.

A Plózer István Víz alatti Barlangkutató Csoport (*Szabó Zoltán, Kamarás Norbert, Sári Attila, Dianovszky Tibor, Pataki Róbert, Bodony Szilárd, Kovács Balázs*) és az Amphora Búvárklub (*Balázs Gergely, Meixner Zsolt Pataki Róbert*) 2003-tól több éven át kutatta a víz alatti barlangokat **Boszniában** – munkájukat több boszniai bűvár, mexikói barátjuk és a vállalkozás egyik lelke, *Brian Lewarne* (Egyesült Királyság) segíti. A Popovo-poljén, az *Estavela „BABA” Strujici* kutatása során 2003–2005 között több

lépésben, egyelőre 1200 m járatot sikerült feltárniuk az időnként forrásként, időnként víznyelőként működő (ún. esztavell) barlangban. A barlang érdekességét jelentik a két irányú vízmozgás révén kialakult igen nagyméretű, eróziós és korróziós járatok.

Az **Észak-Albán Alpokban**, a **Shkurt és Prozmit platók** területén 2006 óta dolgoznak Losonczy Gábor és társai. A Bubba-barlangot először 120 méteres, majd később 162 m mélységig tárták fel. Felfedezték a Melák-barlangot (-198 m), a Burek-barlangot (-92 m), a Skorpió-barlangot (-155 m) és az Ötzi-barlangot (-100 m). A ma már 350 m mélységig ismert Hiúz-barlangot (bejárat 2050 m tszft), először csak 190 m-ig ismerték meg, onnan felszerelés hiányában vissza kellett fordulniuk. A barlang nagy, 10–20 m átmérőjű aknákkal (110, 20, 60, 5, 5, 50, 50, 10, 5, 15) mélyül lefelé, a víz északi irányban Montenegro felé folyik el, -300-on pedig egy huzatos fosszil indul déli, a bolgárok által kutatott Shpella Maja Harapit forrásbarlang irányába (+350 m, bejárat tszf. 1300 m), aminek a bolgárok által vezetett kutatásába is bekapcsolódtak már. Az elérhető maximális mélység a két barlang „összekötése” esetén -750 m. Összesében kb. 90 barlangot tártak fel és dokumentáltak.

1993-ban kezdődött **Börscsök Péter** vállalkozása a **Canin-fennsík**on. A magyar kutatók az olaszok által 1965-ben felfedezett, ma már 39 km hosszban ismert *Gortani-barlangban* 19 km-nyi (!) új járatot találtak 500 méternél nagyobb szintkülönbséggel. (Alulról mászták ki az egy tagban 200 m szintkülönbséget áthidaló a P-200 m-es aknát!). Az általuk felfedezett önálló barlangok (*Magyar-barlang*, *Dékány Péter-barlang*) és a Gortani összeköttetését is megtalálták. Börscsök Péter 13 éven keresztül vezette itt a kutatásokat, és ezalatt 27 expedíció dolgozott itt összesen 200 fővel, 1150 kutatónapot teljesítve, több tucat tehetséges fiatal bevonva a munkába. Ma is szervezi a kutatótáborokat. Számos kutató itt tett szert igazán alpesi barlangi tapasztalatra, és az itt szerzett tudásuk meghatározó a hazai és külföldi kutatásokban és a Magyar Barlangi Mentőszolgálatban egyaránt. Szinte egy teljes expedíciózó generáció nőtt itt ki. Börscsök Péter mellett a kutatás meghatározó személyei voltak még *Nyerges Attila*, *Szabó Lénárd* és *Zih József*. Az utóbbi években ők vezetik a kutatást a Pala Celáron és a *Bartók Béla-barlangban*, ill. 2008 óta a *Sismában Szabó Lénárd* vezetésével. Itt is 5 km-nyi új szakaszt tártak már fel.

Ugyanitt az *Abisso Led Zeppelin* barlangját az 1993–1997 között itt dolgozó trieszti barlangászok 2008-tól különböző magyarországi csoportokból összeállt barlangászokkal kiegészülve közösen kutatják. 2008-ban -900 méteres mélységben egy omladék átbontása után tágas, 4–5 m széles, 3–4 m magas járatba sikerült bejutni, amit kb. 100 m után újabb omladékhegy zárt le. Azóta számos próbálkozás történt ennek leküzdésére, ezek eredményeként 2010 szeptemberében sikerült átvésniük magukat az omladékon. Az új rész morfológiája hasonló az omlás előtti szakaszhoz (tágas fosszil, süvítő huzattal), ami kb. 250 m meredek lejtő után eléri a régi végponton, -960 m mélységben szifonban eltűnt folyó vizét (a vízhez felszerelés hiányában a felfedezéskor nem tudtak leereszkedni). A száraz járaton tovább, kis mászásokkal, ereszkedésekkel egy 15 méteres letéréshez értek, aminek a túloldalán a járat tovább folytatódik (ide már nem sikerült átmászniuk). Tehát a továbbiakban még további felfedezések várhatók... A megtalált víz közelében magasságmérővel mért szint túljutott a -1000 méteres mélységen. A felfedező túrán részt vett Marco Sticotti (CGEB Trieste), Kiss Péter és Zih József (Explo Team). A kutatásba bekapcsolódott Losonczy Gábort és Kiss Pétert 2010 őszén egy váratlanul betört árvíz zárta be az újonnan felfedezett barlangszakasz magasabb járataiba. A villámgyorsan emelkedő vízszint elől menekülve alig tudtak feljutni ide.

Hajnal Ágnes és *Zentay Péter* 2009-ben vett részt **Franciaországban Haut Provence**-ban a *Grotte des Chamois* (Zergék barlangja) kutatásában, a Var és a Verdun folyó között a 2693 m magas Grand Coyer-hegy szomszédságában, Castellet lés Sausses települések közelében. A régen ismert barlang szifonjainak leszívása után 2007-ben kezdődhetett el a barlang feltárása (a bejáratától 3 m-re gyülik össze a csepegő víz). 2009-ben éppen a tábor magyar tagjai voltak azok, akik az akkorra már 3 km hosszban megismert, feltárt, és csak a bevezető szűk, sáros, vizes járaton át megközelíthető, hatalmas belső méretekkel és szép cseppkövekkel rendelkező fosszilis járatból kiindulva megtalálták az utat a régen sejtett és nagyon bővizű

folyóhoz, ami a barlang bejárata alatt 70 méterrel bukkan felszínre, és a Coulomp folyó vizét adja. A folyó föld alatti, 5–8 m széles és 8–10 m magas szakaszát ma már 1 km hosszan ismerik.

A MAFC barlangkutatói további tagokkal kiegészülve 2005, 2006 és 2008 folyamán a **Spanyolországban, a Pireneusokban, az Aranonera** 41 km-es (1349 m mély) járatrendszerében kutattak. Már 2005-ben (kb. 40 fős nemzetközi táborban spanyolok, britek, belgák és olaszok mellett dolgoztak a magyarok) számos új szakaszt, aknát és szifont találtak (és térképeztek fel) 1000 méternél is nagyobb mélységben, a barlang Foraton nevű részében. Csak a felszerelés hiánya akadályozta meg, hogy mélyebbre jussanak... Szintén ebben a mélységben egy más alkalommal 4 óra alatt 730 m új járatot tártak és térképeztek fel. 2006-ban folytatták a félbehagyott feltárást, és 1173 m-es mélységben hatalmas felületű szifonhoz jutottak le.

A 2008-as táborban már kevés spanyol vett részt. A kutatás végén több huzatos, vízeséses, még bejáratlan aknáról szereztek tudomást – van még itt mit kutatni! A táborokban a következők vettek részt:

2005: Invcis Gábor, Köblös Csaba, Kucsera Márton, Németh Zsolt.

2006: Kucsera Márton, Molnár Tamás, Németh Zsolt.

2008: Török Ágnes, Holubkó Antal, Kulcsár Ferenc, Kucsera Julcsika, Németh Zsolt, Losonczy Gábor, Kucsera Márton, Sass Lajos, Vaspöri Szilvia.

Európán kívüli feltárások

Már **Európán kívüli** feltárásokba is bekapcsolódnak kutatóink. Elsőként *Balázs Dénes* vett részt 1984-ben (mint vendégkutató) **Borneo** szigetén a Föld egyik legnagyobb barlangja, a *Clearwater-barlang* feltárásában.

Mogyorósi Gábornak 1992-ben 820 m-re sikerült beúsznia a **Lanzarote-sziget**en található gigantikus lávabarlangba, az *Atlantida tunnel*be a hamburgi egyetem szervezésében és a National Geographic Society támogatásával létrejött Kanári-szigeteki vulkán-speleológiai expedíció keretében.

Mint a MAFC kutatójának, *Kucsera Mártonnak* 2005-ben és 2006-ban (ekkor *Nyerges Miklóssal* és *Németh Zsolttal* kiegészülve) alkalma volt **kínai** nemzetközi karsztkutató expedíciókban részt venni, ahol először **Guangxiban** (*Jiang Zhou-barlang* és környéke) 10 km új járatot, majd 2006-ban **Lichuan-ban** (*Teng Long Dong-barlang* és környéke) 15 km új barlangjáratot tártak fel, köztük a Gan Dong (Kémény-barlang) több mint 5 km-es járatát. A tábor alkalmával a 3 magyar barlangász, 4 óra alatt 1750 m új járatot tárt és térképezett fel!

A világháború előtti külföldi barlangfeltárások áttekintését Hazslinszky Tamásnak köszönöm.

Eszterhás István

BESZÁMOLÓ

A 11. NEMZETKÖZI PSZUDOKARST SZIMPÓZIUMRÓL

A 11. Nemzetközi Pszeudokarszt Szimpózium 2010. május 12–16. között került megrendezésre a németországi Szász-Svájc Saupsdorf községe melletti turistaházban. Az összejövetelt az UIS Pszeudokarszt Bizottsága és Drezdai Barlang- és Karsztkutató Egyesület rendezte. A szervező bizottság munkáját Hartmut Simmert irányította. Ezen nemkarsztos barlangokkal foglalkozó rendezvényen 11 ország (Ausztria, Csehország, Hollandia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Spanyolország, Svédország, Szlovákia, Venezuela) 42 kutatója vett részt.

A résztvevők többsége már 12-én megérkezett és regisztrált a turistaházban, majd elfoglalta szálláshelyét, aztán poharazgatással, beszélgetéssel mulatta az estét. A hivatalos megnyitó 13-án reggel 9-kor